

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА”
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
8.050107 – "ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА"

КРЕМЕНЧУК 2010

Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни
“Економічна діагностика” для студентів денної та заочної форм навчання зі
спеціальності 8.050107 – “Економіка підприємства”

Укладачі: доц. О.І. Маслак,
асист. Д. Б. Лозовик

Рецензент проф. С.В. Дідур

Кафедра економіки

Затверджено методичною радою КДУ імені Михайла Остроградського

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2010 р.

Заступник голови методичної ради

доц. С.А. Сергієнко

З М І С Т

Вступ	4
1 Теми та погодинний розклад лекцій і самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	5
2 Перелік тем і питань для самостійного опрацювання.....	7
Тема 1 Сутність та задачі економічної діагностики підприємства	7
Тема 2 Діагностика конкурентного середовища підприємства	7
Тема 3 Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів	7
Тема 4 Діагностика конкурентоспроможності підприємства	8
Тема 5 Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства	8
Тема 6 Діагностика майна і ринкова ціна підприємства.....	9
Тема 7 Управлінська діагностика.....	10
Тема 8 Діагностика виробничого потенціалу підприємства	10
Тема 9 Фінансова діагностика підприємства	11
Тема 10 Діагностика економічної безпеки підприємства	11
Тема 11 Діагностика економічної культури підприємства.....	12
3 Питання до модульного контролю.....	12
Список літератури.....	15

ВСТУП

В умовах ринкових відносин економічна діагностика підприємства допускає всебічне вивчення технічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності продукції, що випускається, забезпеченості виробництва матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами, а також ефективності їх використання.

Саме тому головною метою навчальної дисципліни "Економічна діагностика" є вивчення теоретичних основ і практичних аспектів діагностики підприємства. Мета вивчення курсу – навчити студентів самостійно використовувати методичний матеріал та інструментарій економічної діагностики для визначення стану підприємства.

Загальна задача курсу "Економічна діагностика" – надання студентам теоретичних та практичних знань у галузі економіки, навичок застосування економічної діагностики для забезпечення ефективного управління.

Починаючи вивчення дисципліни, насамперед треба згідно з програмою ознайомитися з її змістом, обсягом кожної теми і послідовністю включених до неї питань (розділ 2).

Вивчення дисципліни рекомендується вести за окремими темами. Ознайомившись зі змістом теми, її особливостями за конспектом лекцій, слід приступити до першого читання. При цьому не треба особливо затримуватись на окремих деталях, а намагатися отримати загальне уявлення про викладені теми, зазначаючи важкі та незрозумілі місця. Після цього можна приступити до детального вивчення матеріалу за рекомендованим підручником або навчальним посібником.

У методичних вказівках розкриваються мета та завдання навчальної дисципліни, наведений перелік тем і питань для самостійного опрацювання, питання для самоперевірки та модульного контролю. Наведено список літератури, якою треба користуватися при самостійному вивченні курсу.

**1 ТЕМИ ТА ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД ЛЕКЦІЙ І САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

№ пор.	Тема	Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		К-сть год. (лекц.)	К-сть год. СРС	К-сть год. (лекц.)	К-сть год. СРС
1	2	3	4	5	6
1	Сутність та задачі економічної діагностики підприємства	1	5	1	10
2	Діагностика конкурентного середовища підприємства	1	5	-	6
3	Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів	2	5	1	6
4	Діагностика конкурентоспроможності підприємства	2	5	1	6
5	Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства	2	6	-	8
6	Діагностика майна і ринкова ціна підприємства	2	7	1	8
7	Управлінська діагностика	1	6	-	7
8	Діагностика виробничого потенціалу підприємства	1	9	1	9
9	Фінансова діагностика	2	12	1	11

	підприємства				
10	Діагностика економічної безпеки підприємства	2	6	-	8
11	Діагностика економічної культури підприємства	2	6	-	8
	Усього:	18	72	6	84

2 ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1 Сутність та задачі економічної діагностики підприємства

1. Теоретико-методологічні основи економічної діагностики діяльності підприємства.
2. Комплексні цільові системи діагностики.

Питання для самоперевірки

1. На які види поділяється діагностика?
2. Назвіть завдання діагностики.
3. Назвіть загальні принципи діагностики.
4. За допомогою яких моделей проводиться фінансовий аналіз?

Література: [2, с. 9; 4, с.8; 5, с. 13; 20, с. 5].

Тема 2 Діагностика конкурентного середовища підприємства

1. Види діагностики та система показників оцінювання конкурентного середовища підприємства.
2. Діагностика зовнішнього середовища.
3. Оцінка ринкової частки та інтенсивності конкуренції.

Питання для самоперевірки

1. Основні види діагностики конкурентного середовища.
2. Перерахуйте етапи діагностики зовнішнього середовища.
3. Розрахунок ринкової частки.

Література: [4, с. 13; 5, с. 21; 7, с. 421; 10 с. 101, 212].

Тема 3 Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів

1. Особливості формування стратегічної позиції підприємства в конкурентному середовищі.
2. Застосування SWOT-аналізу в діагностиці протистояння підприємств-конкурентів на досліджуваному ринку.

3. Особливості PIMS-аналізу для визначення конкурентної стратегії підприємства на ринку.

Питання для самоперевірки

1. Що являє собою процес конкурентного протистояння підприємств на ринку?

2. На основі взаємодії яких компонент виникає стратегічна позиція?

3. За якими принципами будується матриця взаємозв'язків в SWOT-аналізі?

4. Опишіть призначення PIMS-аналізу. Вибір яких напрямків діяльності підприємства може бути обґрунтований за його допомогою?

Література: [1, с. 258; 4, с. 30].

Тема 4 Діагностика конкурентоспроможності підприємства

1. Поняття конкурентоспроможності підприємства. Фактори впливу на конкурентоспроможність.

2. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства.

3. Розрахунок коефіцієнта конкурентоспроможності промислового підприємства.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства на ринку».

2. Які основні складові та напрями включає діагностика конкурентоспроможності підприємства?

3. Які проблеми виникають при оцінці ступеня конкурентноздатності підприємства?

4. Як проводиться розрахунок критеріїв і коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства?

Література: [1, с. 258; 4, с. 44; 5, с. 28; 11, с. 51].

Тема 5 Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства

1. Поняття конкурентоспроможності продукції підприємства.
2. Фактори впливу на конкурентоспроможність продукції підприємства.
3. Критерії та показники конкурентоспроможності продукції.

Застосування сітки Келлі при визначенні критеріїв.

4. Використання змішаного методу діагностики конкурентоспроможності продукції.

Питання для самоперевірки

1. Що Ви розумієте під конкурентоспроможністю продукції підприємства?
2. Яким чином визначаються критерії конкурентоспроможності продукції за допомогою сітки Келлі?
3. Що може служити базою для порівняння конкурентоспроможності продукції?
4. Які застосовують методи для визначення конкурентоспроможності продукції?
5. Які недоліки мають методи, що використовуються при визначенні конкурентоспроможності?

Література: [4,с. 62; 5, с. 37; 10].

Тема 6 Діагностика майна і ринкова ціна підприємства

1. Основні поняття діагностики ринкової вартості майна.
2. Стандарти оцінювання майна підприємства. Стандарти вартості.
3. Особливості оцінювання ринкової вартості підприємства для різних цілей.
4. Особливості оцінювання вартості акцій, цілісних майнових комплексів.

Питання для самоперевірки

1. Що являє собою незалежна оцінка та стандартизована оцінка вартості майнового комплексу?
2. Назвіть стандарти та правила оцінювання вартості майна.
3. Яких принципів необхідно дотримуватися при оцінюванні майна?

4. Які особливості оцінювання ринкової вартості підприємства для різних цілей?

Література: [4, с. 118; 5, с. 49; 13, с.126; 17, с. 184].

Тема 7 Управлінська діагностика

1. Основи управлінської діагностики на підприємстві.
2. Оцінка ефективності управління та використання кадрів управління.
3. Діагностика антикризового управління підприємством.

Питання для самоперевірки

1. Як ви розумієте процес управління підприємством?
2. Визначте функцію управління. Наведіть приклади основних і специфічних функцій управління підприємством.
3. Які методи використовують для визначення економічної ефективності управлінської праці?
4. Визначте складові діагностики антикризового управління.

Література: [4, с. 140; 5, с. 56; 19; 20, с. 133].

Тема 8 Діагностика виробничого потенціалу підприємства

1. Сутність та складові елементи виробничого потенціалу підприємства.
2. Оцінка основних фондів підприємства залежно від моменту оцінювання та стану основних засобів.
3. Визначення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів, розроблення програм реалізації виявлених резервів.

Питання для самоперевірки

1. Визначте основні складові виробничого потенціалу підприємства.
2. Назвіть, які види вартості основних засобів розглядаються в бухгалтерському обліку?
3. Якими методами можна оцінювати основні фонди?
4. Які фактори впливають на продуктивність праці?
5. Яким чином визначається резерви підвищення ефективності

використання трудових ресурсів?

Література: [2, с. 146, 156; 4, с. 156; 5, с. 44; 7, с. 163; 14, с. 129, 178; 20, с. 102].

Тема 9 Фінансова діагностика підприємства

1. Поняття фінансової діагностики підприємства, необхідність її здійснення.
2. Методологічна основа фінансової діагностики.
3. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
4. Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства.

Питання для самоперевірки

1. Визначте основні складові фінансової системи підприємства.
2. Які показники характеризують фінансову стійкість підприємства?
3. Які існують типи фінансових ситуацій?
4. Назвіть умови ліквідності балансу підприємства.
5. Система показників, що використовується для рейтингової оцінки.

Література: [4, с. 190; 5, с. 63; 14, с. 273, 312; 15; 16, с. 36; 17; 20, с. 147]

Тема 10 Діагностика економічної безпеки підприємства

1. Безпека як економічна категорія.
2. Система економічної безпеки підприємства.
3. Інтегральна оцінка рівня економічної безпеки.
4. Роль економічної безпеки в управлінні ризиками на підприємстві.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняттю «економічна безпека підприємства».
2. Визначте основні складові елементи економічної безпеки.
3. Як розраховується сукупний критерій економічної безпеки підприємства?
4. Як оцінюється рівень економічної безпеки підприємства?
5. Яким чином розраховується загальний показник економічної безпеки?

Література: [4, с. 249; 5, с. 73; 7, с. 466; 8; 9; 20, с. 161].

Тема 11 Діагностика економічної культури підприємства

1. Ефективність економічної культури.
2. Аналіз факторів впливу на формування корпоративної культури.
2. Оцінка корпоративної культури підприємства.

Питання для самоперевірки

1. Визначте основні складники корпоративної культури підприємства.
2. В чому полягає ефективність економічної культури?
3. Які компоненти повинна містити діюча фізична або культурна програма?
4. Як проводиться діагностика економічної культури?

Література: [4, с. 263; 5, с. 80; 18, с. 84].

3 ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1

1. Теоретико-методологічні основи економічної діагностики діяльності підприємства.
2. Комплексні цільові системи діагностики.
3. Види діагностики та система показників оцінювання конкурентного середовища підприємства.
4. Діагностика зовнішнього середовища.
5. Оцінка ринкової частки та інтенсивності конкуренції.
6. Особливості формування стратегічної позиції підприємства в конкурентному середовищі.
7. Застосування SWOT-аналізу в діагностиці протистояння підприємств-конкурентів на досліджуваному ринку.
8. Особливості PIMS-аналізу для визначення конкурентної стратегії

підприємства на ринку.

9. Поняття конкурентоспроможності підприємства. Фактори впливу на конкурентоспроможність.

10. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства.

11. Розрахунок коефіцієнта конкурентоспроможності промислового підприємства.

12. Поняття конкурентоспроможності продукції підприємства.

13. Фактори впливу на конкурентоспроможність продукції підприємства.

14. Критерії та показники конкурентоспроможності продукції. Застосування сітки Келлі при визначенні критеріїв.

15. Використання змішаного методу діагностики конкурентоспроможності продукції.

16. Основні поняття діагностики ринкової вартості майна.

17. Стандарти оцінювання майна підприємства. Стандарти вартості.

18. Особливості оцінювання ринкової вартості підприємства для різних цілей.

19. Особливості оцінювання вартості акцій, цілісних майнових комплексів.

Модуль 2

1. Основи управлінської діагностики на підприємстві.

2. Оцінювання ефективності управління та використання кадрів управління.

3. Діагностика антикризового управління підприємством.

4. Сутність та складові елементи виробничого потенціалу підприємства.

5. Оцінка основних фондів підприємства залежно від моменту оцінювання та стану основних засобів.

6. Визначення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів, розроблення програм реалізації виявлених резервів.

7. Поняття фінансової діагностики підприємства, необхідність її

здійснення.

8. Методологічна основа фінансової діагностики.
9. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
10. Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства.
11. Безпека як економічна категорія.
12. Система економічної безпеки підприємства.
13. Інтегральна оцінка рівня економічної безпеки.
14. Роль економічної безпеки в управлінні ризиками на підприємстві.
15. Ефективність економічної культури.
16. Аналіз факторів впливу на формування корпоративної культури.
17. Оцінювання корпоративної культури підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ансофф И. Стратегическое управление/ Под ред. Л. И. Евенко - Пер.с англ. - М.: Экономика, 1989. – 360 с.
2. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2001.-215с.
3. Бланк И.А. Управление активами.-К.: "Ника-Центр", 2000-720 с.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 307 с.
5. Євдокимова Н.М., Задорожна М.В. Економічна діагностика. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення. – К.: КНЕУ, 2005. – 110 с.
6. Економіка підприємства: Підручник /За заг. ред. С.Ф. Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.:КНЕУ, 2001. – 528 с.: іл.
7. Економіка підприємства: Навч. посіб. / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2005. – 431 с.
8. Економічна безпека: Навч. посіб. / За ред. Варналія З.С. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
9. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб. – К.:ЦУЛ, 2009. – 252 с.
10. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ./Под общ. ред и вступ. ст. Е.М. Пеньковой. – М.: Прогресс, 1990. – 736 с.
11. Максимова И. Оценка конкурентоспособности промышленного предприятия // Маркетинг. – 1996. - №3. – С. 51-56
12. Нестеренко Ж.К.,Череп А.В. Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: ЦНЛ, 2005. – 122 с.
13. Оценка имущества и имущественных прав в Украине. Монография/ Н. Лебедь, А. Мендрул, В. Карцев; Под ред. Н. Лебедь. – К.: Принт-Экспресс,

2002. – 688 с.

14. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – 3-тє вид. – К: Знання, 2007. – 668 с.

15. Савчук В.П. Финансовая диагностика и мониторинг деятельности предприятия. – К.: Издательский дом "Максимум", 2004. – с. 236.

16. Сідун В.А., Чирва Ю.Є. Діагностика фінансової кризи підприємства в умовах соціально-економічної перебудови // Регіональні перспективи. – 2004. – №3-5 (40-42). – С.36

17. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – К.:КНЕУ, 2000. – 412 с.

18. Томилов В.В. Культура предпринимательства. - СПб: Издательство «Ритер», 2000. – 368 с.: ил.

19. Управление организацией: Учебник/Под ред. А.Г. Поршнева, З.П. Румянцевой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.:ИНФРА-М, 1998. – 669 с.

20. Швиданенко Г.О., Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 192 с.

21. Шило В.П., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Темченко А.Г. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства. – К.: Кондор, 2005. – 238 с.

Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни
“Економічна діагностика” для студентів денної та заочної форм навчання зі
спеціальності 8.050107 – “Економіка підприємства”

Укладачі: доц. О.І. Маслак,
асист. Д. Б. Лозовик

Відповідальний за випуск доц. В.Є. Черніченко

Підп. до др. _____ Формат 60x84 1/16. Папір тип. Друк ризографія
Ум. друк. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. № _____. Безкоштовно

Видавничий відділ КДУ імені Михайла Остроградського
39600, м. Кременчук, вул. Першотравнева, 20